

עקב (276)

וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמָעוֹן (ז. יב)

ברש"י מצוות קלות שאדם דש בעקביו. בפשטות הכוונה שיזהרו אף במצוות שבני אדם מזלזלים בהם ח"ו. הקשה ה"שפת אמת", דאין זו סברא שהפסוק יכנה את המצוות 'עקב', ע"ש מעשה רשעים שאינם נזהרים במצוות? על כן מפרש ה"שפת אמת", כי יש רמ"ח מצוות כנגד רמ"ח אברים, יש מצוות התלויות בראש או בלבו, ויש מצוות התלויות ברגל ובעקב. וכמו שהראש והלב חשובים יותר מן הרגל והעקב, כן מצוות אלו התלויות בעקב נקראים 'מצוות קלות'. אמנם יש לידע, כי אף שהראש חשוב יותר, מ"מ קיום האדם הוא על רגליו, והם היסוד שהאדם עומד עליהם, על כן יש להזהר ולהקפיד אף על מצוות קלות, כי הם היסוד של האדם.

ספר "שיח הפרשה"

לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּקֶרְבְּךָ א-ל גָּדוֹל וְנוֹרָא (ז. כא)

ב"חובות הלבבות" מסופר על חסיד אחד שאמר, כי בוש ונכלם הוא להתיירא מפני מי בעולם, פרט להשם יתברך. אם אדם מחבב את רעהו, חולק לו כבוד או מודה לו בעד טובה שעשה עמו, אין זה פוגם כלל באהבת השם או בכבוד השם. מה שאין כן לגבי יראה, דאם מתיירא אדם מפני בשר ודם, הרי זה סימן מובהק שיראת השם שבו אינה שלמה ותמימה. אם אדם מתיירא באמת מפני השם יתברך, שוב לא יוכל להתיירא מפני יצור שלו. לפיכך אמרה תורה: "לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם", מפני העמים "ה' אֱלֹהֶיךָ בְּקֶרְבְּךָ א-ל גָּדוֹל וְנוֹרָא", רק הוא נורא, ואם תערוץ ותירא מהם יהיה זה פגם ביראתך מפני השם יתברך.

ספר "מענה של תורה"

מצוה הדומה למת מצוה

כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֶנֶכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת (ח. א)

מדוע נקט הכתוב לשון יחיד "כָּל הַמִּצְוָה", הרי יש לעשות ולקיים כל המצוות כולן? כתב בספר "חסידים": אהוב לך את המצוה הדומה למת מצוה, אהוב את אותן מסכתות ואותן הלכות שבני אדם אין רגילים בהם. ישנם מצוות שאנשים אינם מקפידים על קיומן, ודוקא בהן צריך האדם לעשות לעצמו קביעות לקיימן. אם יראה מצוה בזויה או תורה שאין לה עוסקין, כגון שבני עירו לומדים סדר "מועד", "נשים", ילמד סדר "קדשים", ואם יראה שאין חוששים ללמוד מסכת "מועד קטן", ילמד הוא מסכת זו ויקבל שכר גדול כנגד כולם, כי הם דוגמת מת מצוה.

ספר "ומתוך האור"

וְכִסְף וְזָהָב יִרְבֶּה לָךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה (ח. יג)

בכמה מקומות מצאנו שהפסוק מקדים כסף לזהב כגון בפרשתנו וכן בפרשת לך לך (יג. ב): "וְאִבְרָם כִּבְדָּה מְאֹד בְּמִקְנֵהוּ בַכֶּסֶף וְזָהָב", וכן בפרשת דברים (יז. יז): "וְכִסְף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לָּךְ", אבל בהרבה מקומות הקדים זהב לכסף בפרשת תרומה (כה. ג) "תִּקְחוּ מֵאִתָּם זָהָב וְכִסְף וְנִחוּשֶׁת", ובפרשת במדבר (לא. כב) "אֵךְ אֵת הַזָּהָב וְאֵת הַכֶּסֶף", וכתב ב"טעמא דקרא": נראה שהכלל הוא: שבמקום שמדבר באדם המתעשר, הקדים כסף לזהב, שכן דרך המתעשר, שבתחילה מרבה לו מכסף ואחר כך זהב, אבל בשאר מקומות, שמדבר על מצב קיים של עשירות, מקדימים הזהב שהוא חשוב יותר. והפסוקים כאן מדויקים להפליא, כי הולכים מהקל אל הכבד כדרך המתעשרים, שבתחילה מתעשר במאכל (פן תאכל ושבעת), ואחר כך בממונו (ובתים טובים תבנה), ואחר כך (ובקרך וצאנך וכו') וכסף וזהב

ספר "שבענו מטובך" מאת הרב קניבסקי זצ"ל

כיצד הצליח משה לשכור את הלוחות?
וְאֶת־פֶּשֶׁל בְּשָׁנֵי הַלָּחֹת וְאֶשְׁלָכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאֶשְׁבְּרֶם
לְעֵינֵיכֶם (ט. ז)

ופירש רש"י: לחת כתיב (בכתב חסר), ששתיהם שוות. ויש להבין: מהיכן מוכח ששתיהן שוות? ועוד, מה הפירוש שתיהן שוות, האם הכוונה לגודלן? לכבודן? צריך ביאור. והנה נחלקו חז"ל (שקלים טז:): איך עשרת הדברות היו כתובות על הלוחות, חד אמר: חמשה בלוח אחד וחמשה בלוח השני, וחד אמר: עשרת הדברות בלוח זה, וגם על לוח השני, עשרת הדברות. והמפרשים הקשו: כיצד יכול היה משה לשכור את הלוחות, הלו ידוע שהלוחות היו עשויות מאבן הנקראת "סנפירון", ואין אדם יכול לשברה, כמו שמספר המדרש (איכה ג. י): שאדם אחד נתן סנפירון על הסדן וניסה לפוצעו ע"י פטיש, והתוצאה היתה שהסדן נבקע לשנים והפטיש גם הוא נשבר, ואילו הסנפירון נשאר כשהיה. ותירצו: שהרי ידוע (מגילה ב:): שהאותיות מ"ם וסמ"ך, שסביבותיהן אויר, היו עומדות בנס, וא"כ כיון שמשא זרק את הלוחות לקרקע אזי המ"ם והסמ"ך התפרקו, וזה הכוונה "וְאֶשְׁבְּרֶם". אולם תירוצו זה יתכן רק אם נאמר שבכל לוח נכתבו כל עשרת הדברות אך אם נכתבו רק חמש דברות על לוח אחד, אזי רק בלוח הראשון שייך לומר שהוא נשבר, משום שרק בו יש את האותיות מ' וס'. אולם בלוח השני אין כלל אותיות מ' וס', והאיך אמר משה "וְאֶשְׁבְּרֶם" בלשון רבים, הרי רק לוח אחד נשבר? ועתה יובנו דברי רש"י: כיון שמשא אמר "וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם", בלשון רבים, צריך לומר

ששניהלוחות נשברו, וזאת רק אם נאמר שבכל לוח נכתבו כל עשרת הדברות וזה שכתב רש"י "ששתיהן שוות", והרי אם בכל אחת היו רק חמש דברות, לא היו שוות.

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "פנינים על התורה"

בין אדם לחברו שווה בחומרתו לבין אדם למקום

וַיִּתֵּן ה' אֵלַי אֶת שְׁנֵי לוחות הָאֲבָנִים (ט.י.)
לוחות כתיב (חסר ו) ששתיהן שוות (רש"י). לוחות הברית היו שוות ונראו כלוח אחד, לשם מה הדגישו חז"ל ששתיהן שוות? ביאר **החפץ חיים**: ידוע שבלוח הימני היה כתוב ענינים של בין אדם למקום ובלוח השני כתובים ענינים של בין אדם לחברו, זה שבאו חז"ל להדגיש שלא יחשוב האדם שיש הבדל ביניהם, ואולי ענינים שבין אדם למקום גדולים מעניני בין אדם לחברו, לכן נעשו שתייהן שוות בדיוק מוחלט לרמז ש כמו שהאדם נחשב בין אנשים רק כשהוא שלם באבריו, אבל אם יחסר לו בגופו איזה חלק ממנו יהיה חסר בעיני אנשים וגם בעיני עצמו, כך בעיני הנפש, אדם נחשב שלם רק כשחביבים לו דברי השם, מה שאין כן אם ח"ו משהו מדברי השם קטן בעיניו אינו בכלל איש.

ספר "לתתן עליון"

יראת ה' מונעת פחדים

וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירָאָה (י.יב)

בגמרא (ברכות לג:) שאלו וכי יראת ה' היא דבר קטן? ותירצו, כן אצל משה רבינו דבר קטן הוא. ביאר הגר"ח **מוולוז'ין**: הקב"ה ברא בעולמו מזיקים ומחבלים לעשות דין בעולם כדי שייבינו בני אדם שהוא ה' יתברך ויראו מלפניו. וכתב ב"חובות הלבבות", שיהיה בוש מלירא מהברואים, בהיות יראת ה' עליו, ובטוח בחסד א-ל כל היום. וכאשר יש על האדם יראת ה' אין לו לירא משום דבר בעולם, רק כאשר אינו ירא מה' יתברך אז יש לו לירא מהברואים, כי הרבה אריות ודובים והרבה ליסטים מצויים בעולם, אשר באמת צריך לירא מהם מי שאין בו יראת ה'. וזה מה שאמר משה "מה ה' שואל מעמך אם אם ליראת את ה'", כלומר הרי על כרחך יש לך לפחד מהרבה דברים רעים שיש בעולם, הלא טוב להפוך את היראה והפחד הזה ליראת מאת ה' אז תנצל מכל היראות שיש בעולם, א"כ איפוא באמת דבר קטן הוא ומה ה' שואל מעמך.

וְנִתְּתִי עֲשָׂב בְּשֹׁדֶךָ (יא.טו)

במסכת ברכות (טו:) נאמר שיש צורך ליתן רווח בין הדברים ולעשות הפסקה קלה בין המילה עשב ובשדך, ולא לקוראן בנשימה אחד, כדי שלא יבלע את ה"ת" שבסוף המילה עשב ובתחילת המלה בשדך. מכאן יש להוכיח כי בימי חז"ל היו קוראים בהברה כנוסח הספרדים המדגישים את הרפה, ואת הבי"ת הרפה קוראים כמו בי"ת גדושה. ברם על פי נוסח שלנו, אין

מקום לחשש שיבלע את הבי"ת, שהרי בסוף המלה עשב היא בי"ת רפה ואילו הבי"ת שבתחילה המלה בשדך היא בי"ת דגושה ואי אפשר שייבלעו כאחד.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הלכה: תקנת אוצר בית דין

כדי לאפשר לכלל הציבור ליהנות מפירות שגדלו בשדות יהודים, שהם הפקר, תיקנו חכמים ששלוחי בית דין בכל אתר ואתר יאספו פירות אלו לאוצר (מחסן) בית דין, ויחלקום לציבור. יש הסובר שרק בית דין חשוב רשאי לייסד ולנהל אוצר בית דין, אך מהנהגת החזון איש נראה שאין הכרח לכך. אין קדושת שביעית נתפסת בשכר שלוחי בית הדין, אף על פי שהם עוסקים בפירות ובשיווקם, ושלא כמוכר פירות שביעית.

ספר "פירות שביעית"

פתגם: הסטוריה עבר שלומדים בהוה ושוכחים בעתיד

ספר "שמחלה"

חקירה: קניין לשניים: מקנה לכל אחד חצי, או שמקנה לכל אחד הכל, וממילא צריכים לחלק ביניהם (קובץ שיעורים ב"ב תקא)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שלום שלום לרחוק

הגאון מלבי"ם הגיע לעיר אחת, והיו בני העיר נדחפים זה בזה, כדי ללחוץ ידו לשלום. אמר להם הגאון: אל לכם להידחק זה בזה, כי יכולים אתם ליתן לי שלום גם באמירה מרחוק ולא דוקא בלחיצת יד, כמו שנאמר: בורא נים שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב. היינו הך אם נותנים שלום מקרוב על ידי לחיצת יד, או מרחוק על ידי נים שפתים.
ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קמ)

מזל טוב לשמואל מאיר וחביא כהון על לידת הבת שלוה רבקה, שיזכו לגדלה לאהבת התורה

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אליהו בן זהרה, אברהם בן רבקה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, משה בן מזל פורטונה, אליהו בן זהרה.

